

פרשת השבוע "בחוקותי"

מאת הרב מתניה ידיד

עיר היראה והשלום – ליום ירושלים

מפרשי תפילה רבים הבחינו בחלוקה של הברכות האמצעיות בתפילת שמונה עשרה לשני חלקים מרכזיים. החלק העוסק בחיי האדם הפרטי והחלק העוסק בחיי האומה. החל מברכת 'אתה חונן לאדם דעת' ועד לסוף ברכת השנים העוסקת בגשם ובפרנסה אלו ברכות שעוסקות יותר בחיי הפרט: חכמה, סליחה, רפואה וכד' לעומת החלק השני שפותח בברכת קיבוץ גלויות דרך ברכת השופטים ועד לבניין ירושלים והעבודה בבית המקדש שעוסקות בחיי האומה וגאולתה.

בחלק שעוסק בחיי האומה ישנה חלוקה נוספת בין בניין ירושלים – העיר, לבין התפילה על חזרת העבודה לבית המקדש. ישנה ברכת 'בונה ירושלים' העוסקת בבניינה של העיר עצמה ולאחריה ישנה את ברכת 'רצה' העוסקת בעבודת המקדש. החלוקה הזאת מעניינת משום שהיא מראה שני שלבים בגאולת האומה כפי שאנחנו חוזים בדורנו וכפי שנכתב בדברי הנביאים.

בנבואת זכריה בתחילת פרק ח' מתאר הנביא את שתי הגאולות הללו כסדרן: "כה אמר ה' שבת אל ציון ושכנתי בתוך ירושלים ונקראה **ירושלם** עיר האמת **והר ה' צבאות** הר הקדש" תהליך הגאולה מתבטא הן בחזרתה של העיר לתחייתה שהביטוי שלה היא בנייה, פאר והמון אדם כהמשך נבואת זכריה: "עד ישבו זקנים וזקנות ברחבות ירושלים ואיש משענתו בידו מרב ימים ורחבות העיר ימלאו ילדים וילדות משחקים ברחבתיה" הזקנים ברחבות העיר והילדים המשחקים הם ביטוי מוחשי לגאולה שאיננה רק גאולה רוחנית אלא גם גאולה פיזית. במקום שאין ילדים משחקים אין גאולה. אם אין אפשרות להזדקן בשלווה ברחבות העיר אין גם את הר הקדש. ובסופו של תהליך הבנייה והצמיחה של העיר גם הר הקדש ייבנה.

בספר חובות הלבבות כותב רבינו בחיי כי "ככל שהוסיפה הארץ יישוב הוסיף השכל חורבן" ככל שיש התפתחות פיזית וטכנולוגית ישנה סכנה לחורבן הרוח. אך הרב קוק בספרו "חבש פאר" (ספר העוסק במצוות התפילין) כותב שאין זה המצב האידאלי. המצב האידאלי הוא "ככל שתוסיף הארץ יישוב יוסף השכל בניין" לא צריכה להיות סתירה בין יישוב הארץ לבין ההתקדמות הרוחנית של האומה להיפך, הבניין הפיזי צריך לחזק את הבניין הרוחני. בית נאה מחזק ומרחיב את הדעת בדיוק כפי שאסור ללמוד תורה במקום שיש בו ריח ואף במתן תורה כתוב ש'מכל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה נתמלא כל העולם כולו בשמים' (שבת פח:). הריח הטוב הוא חלק משלימות קבלת התורה.

ניתן לראות בשמה של העיר את שני הביטויים של קדושת העיר והמקדש. כיצד הורכב שמה של ירושלים? כך מביא מדרש רבה בספר בראשית (נו, י) "דבר אחר: ה' יראה -- **אברהם קרא אותו יראה**, שנאמר: ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' יראה, **שם קרא אותו שלם**, שנאמר (בראשית יז): ומלכי צדק מלך שלם. אמר הקב"ה: אם קורא אני אותו יראה, כשם שקרא אותו אברהם, **שם אדם צדיק מתרעם**. ואם קורא אני אותו

שלם, **אברהם אדם צדיק מתרעם**, אלא הריני קורא אותו ירושלים, כמו שקראו שניהם, יראה שלם ירושלים".

האם כדי לפייס את שם ואברהם נקבע שמה של העיר כיירושלים? מה המשמעות של הוויכוח וקריאת השמות הללו? נראה כי אברהם בעמדו על הר המוריה בעת עקידת יצחק בוחר בשם 'יראה' השם שמבטא את יראת ה' ורוממותו ומתייחס לצד הקדושה שבהר. לעומתו שם שאותו אנו פוגשים בתורה בעניינים ארציים מדבר על השלום והשלימות של ירושלים. ההתרעמות שיכולה להיות לשם ולאברהם היא הדגשה של צד אחר ללא הצד השני. השלימות האמיתית של בניין ירושלים יהיה בבניינה הפיזי של העיר ובבניינה הרוחני גם יחד.

זכינו לראות התגשמות של דברי הנביאים בימינו והתפילות לאחר חמישים ואחת שנות איחודה של ירושלים ובניינה צריכות להיות גם על התעצמות בניינה הרוחני ששיאו בירושלים בהר הקודש בב"א.